

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Συχνά τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται η έννοια "κοινωνικός αποκλεισμός" για να περιγράψει δυσάρεστα φαινόμενα, ιδιαίτερα στους τομείς της κοινωνικής συνοχής και της αγοράς εργασίας. Ταυτόχρονα, είναι διάχυτη η υπόνοια ότι πρόκειται για ένα νεότευκτο ασαφή όρο με τον οποίο αντικαθίστανται στο δημόσιο λόγο δόκιμοι όροι που παραδοσιακά έχουν έντονη και σαφή πολιτική φόρτιση.

Είναι αλήθεια ότι ο όρος "κοινωνικός αποκλεισμός" χρησιμοποιείται με διαφορετικό περιεχόμενο από τους χρήστες του. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι ο όρος υιοθετήθηκε και χρησιμοποιήθηκε εκτενώς στην πολιτική και δημοσιογραφική ρητορεία πριν ακόμη αναπτύξουν και διατυπώσουν οι επιστήμονες το δικό τους, κατά το δυνατόν αυτόνομο, προβληματισμό και, συνεπώς, πριν από την αποσαφήνιση του εννοιολογικού του περιεχομένου. Το 6ο Επιστημονικό συνέδριο του Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας από την 27η ως την 30η Νοεμβρίου 1996 αποτέλεσε μια πρώτη συλλογική προσπάθεια προς την κατεύθυνση της αποσαφήνισης του όρου και, επί πλέον, αποτέλεσε μια πρώτη προσπάθεια παρουσίασης της έκτασης, των διαστάσεων και των μορφών που έχει λάβει το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας.

Για τον προβληματισμό του συνεδρίου ο νεότευκτος και ακόμη αδιασαφήνιστος όρος "κοινωνικός αποκλεισμός" συνδέθηκε με ένα όρο που είναι δόκιμος και ιδιαίτερα σημαντικός για τις κοινωνικές επιστήμες - εκείνον των κοινωνικών ανισοτήτων. Ο περιοριστικός αυτός συνδυασμός, που είχε ως συνέπεια να αποκλειστούν από το συνέδριο ποιοτικά σημαντικές ανακοινώσεις εξαιτίας του αποκλίνοντος θεματικού προσανατολισμού τους, αποδείχτηκε τελικά πολύ γόνιμος, καθώς προσέφερε την απαραίτητη κοινή βάση για την ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ των εκατοντάδων επιστημόνων που πήραν μέρος στο συνέδριο.

Ο παρών τόμος περιλαμβάνει τα κείμενα των εισηγήσεων που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του συνεδρίου. Η θεματική τους εκτείνεται τόσο σε θεωρητικά ζητήματα, όσο και στη διερεύνηση, καταγραφή και ερμηνεία των ιδιαίτερων εκφάνσεων του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων σε διάφορες ομάδες του πληθυσμού της Ελλάδας και σε διάφορους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής.

Το σύνολο των κειμένων συνιστά ένα εντυπωσιακό πανόραμα του επιστημονικού προβληματισμού που έχει αναπτυχθεί κατά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα σχετικά με το θέμα "κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός". Ταυτοχρόνως, αποτελεί μια ακόμη απόδειξη ότι στο χώρο των κοινωνικών επιστημών στην Ελλάδα αναπτύσσεται σημαντικό πρωτότυπο και κοινωνικά ωφέλιμο επιστημονικό έργο.

Γιώργος Τσιάκαλος
Καθηγητής, Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής